

88351

RDK/R 1975

Storskrakar

FLYTTFÅGELSTRÄCKET VID GNIE 1975.

1975 var det åttonde året i följd som medlemmar i Naturklubben bevakat flyttfågelrörelserna vid sjön Gnien. Liksom tidigare år har observationerna bedrivits på lördagar och söndagar under månaderna mars, april, maj, juli, augusti, september och oktober. Bevakningen har oftast skett under förmiddagarna. Sammanlagt har ca 370 obstimmar registrerats från det nya fågeltornet under 1975. Som framgår av artlistan på efterföljande sidor har under denna säsong 90 000 fågelindivider av 109 arter registrerats som dagsträckare vid Gnien, därtill ytterligare ett stort antal som rastare.

Någon utförligare jämförelse av resultatet i förhållande till tidigare års-summor skall ej göras, då antalet obstimmar är förhållandevis litet på en så lång period. Avgörande för resultatet är ju om gynnsamma sträckbetingelser råkar infinna sig just på lördagar eller söndagar. Vidare registreras inte småfågelsträcket av alla observatörer på grund av artbestämningssvårigheter.

Här nedan följer en redogörelse över vad som tilldrog sig under perioden samt en del kommentarer till artlistan. För att lättare kunna beskriva sträckförloppet delar jag in månaden i tiodagarsperioder.

I början av mars svepte varmluft upp över landet. Sångsvanar, sånglärkor och vipor nådde upp till oss i goda antal. Efterföljande två perioder passerade flera lågtryck från nordväst med snö och kyla som följd. Mellan nederbördsområdena skedde tillfälliga väderförbättringar, och sträcket av de mer härdade arterna fortgick. Snösparvar och vinterhämpingar rastade i större flockar än

tidigare vårar. Sista dagarna i månaden fanns 400 respektive 100 exemplar av dessa båda arter rastande på Säterängen.

Under första perioden av april förbättrades vädret, men den första stora sträckdagen inträffade först den 12/4. Sångsvanarna nådde sitt rastmaximum under första perioden med ca 150 ex. rastande samtidigt. Genom nästan daglig räkning av antalet rastande sångsvanar har vi fått fram att det under våren rastade minst 670 olika exemplar i sjön. Om motorbåtstrafikanterna undvek att avsiktligt skrämna svanarna från sjön och sportfiskarna enbart använde de stora isvikarna Brunströmsviken och Kävnäsviken vid sitt fiske under mars och april, skulle Gnien ge alla övriga naturintresserade en väldigt rik naturupplevelse. Samtidigt skulle fåglarna få rast, vila och provianteringsmöjligheter.

Sista perioden i april blev en stor upplevelse för den flyttfågelintresserade. Ca 500 ånder rastade samtidigt i sjön, likaså sädgäss och blåsgäss. Blåsgässen uppgick som mest till 7 st. Liksom andra nordsibiriska fåglar var de orädda för människor.

Samtliga storspövar, sädgäss och tranor passerade under denna period. De som hade åran uppleva gässträcket den 27 april glömmor det väl aldrig. Det var mulet och svaga västvindar. Under tre morgontimmor passerade det 43 gäsplagar innehållande sammanlagt 1200 fåglar. Det är den största dagsnoteringen någonsin i Västanland. Samma dag beräknades det sträcka mellan 15-20000 finkar vid Djupen, 8 km SV Gnien. Vid Gnien räknades inte finkarna.

Av det vanligtvis mycket rika mässträcket vid Gnien sågs denna vår ingenting.

Under maj månad skedde inte några större väderförändringar. Mycket kalla nätter och soliga dagar dominerade. Det sämsta vadarsträcket hittills noterades. I fågelhänseende gick månaden tämligen spårlost förbi.

Hösten blev intressantare med överlag bra väder med god sikt under obsdagarna. Flera arter kom nu också att uppträda vanligare än under tidigare höstar. Detta gäller främst sådesårla och grönsiska.

Redan i slutet av juli var sådesårlesträcket i full gång, speciellt under skymningstimmerna. Under augusti stannade sträcket upp för att sedan nå ett maximum

under mittenperioden av september. Sådesårloerna kom ovanligt ofta i flockar på över 10 ex.

Grönsiskorna uppträdde utan förvarning i mittenperioden av september. Största antalet räknades in den 18/9 då närmare 2000 grönsiskor sträckte förbi fördelade på 70-talet flockar. Grönsiskesträcket pågick till första dagarna in i oktober.

Bo-bergfinkssträcket var också stundtals imponerande, speciellt i månadsskiftet september-oktober. Såväl den 27/9 som 7/10 räknades över 12000 förbi-sträckande finkar. Det största flödet var mellan kl. 6.00-7.00, då ca 3000 ex i halvtimmen passerade. Under dessa dagar blåste friska SV-vindar och fåglarna sträckte lågt, eller under tråktoppshöjd.

Rovfågelsträcket var som alltid ett trevligt inslag. Ett par bra vråkdagar noterades 24/8 och 7/9. De inräknade vråkarna är sannolikt bara en mindre del av det egentliga antal som sträckte förbi. Vid molnfri himmel och svaga vindar sträcker vråkarna nämligen på ofantlig höjd, vilket gör att det bara är tur om man hittar dem. Hela första veckan i september rädde sådant vråkväder.

Såväl brun kärrhök som blå kärrhök uppträdde betydligt vanligare än tidigare höstar. Sannolikt är siffran för antalet förbi-sträckande bruna kärrhök för hög. Under större delen av augusti rastade minst fyra brunhökpar vid Gnien. Den 20/9 sträckte 11 blåhökpar förbi. Minst tre larkfalkar rastade också vid Gnien under hösten. Den sista var kvar ännu den 27/9. Duvhöks-siffrorna är överraskande låga.

Tranor brukar vara ovanligare på hösten än under våren vid Gnien, men årets höstsiffra är den högsta vi noterat. Tranorna passerade under första och andra perioden i september.

Under den första perioden av oktober kom de första frostnätterna. Nya arter började flyttningen, främst då trastar. Den 7/10 räknades hela höstsumman för rödvingetrast in. Antalet är överraskande stort då rödvingetrasten huvudsakligen är en nattsträckare.

Natten till den 4/10 inträdde en kallfront över norra Skandinavien och Ryssland, med friska NO vindar som följde. Det skulle visa sig bli en ny fantastisk flyttfågeldag vid Gnien, med gässen som de dominerande. Mellan kl.

9.30 och 12.00 passerade 29 plogformationer innehållande ca 1000 sädgäss. Om man utgår från att gässen lyfte i gryningen, skulle detta ha skett någonstans i mellersta Finlands kustområden. De sista flockarna kanske rent av hade startat från sovjetisk mark på morgonen.

Den höga siffran för kanadagäss beror på dubbelräkningar. Anledningen är de rastande flockar som flugit omkring i området.

Kylan höll i sig månaden ut, varvid storskrakar, gräsiskor och björktrastar passerade i stort antal under mittenperioden av oktober. De första snöspårarna, sidensvansarna och kungsörnarna kom. Den sista sträckräkningen gjordes den första november. Det var kallt och högt i tak och vid 11.30-tiden skruvade tre kungsörnar samtidigt över Gnien. Det var en vinjett av stora mått för sträckräkningen 1975.

Sören Larsson

A R T	V Å R	H Ö S T	A R T	V Å R	H Ö S T
STORLOM	16	36	OHVVRÅK	67	91
HÄGER	8	27	FJÄLLVRÅK	2	11
GRÄSAND	57	209	BIVRÅK	29	71
KRICKA	11	57	BI/OHVVRÅK	15	46
BLÅSAND	22	479	SPARVÖK	9	8
STJÄRTAND	2	24	DUVÖK	4	1
STORSKRAK	200	202	BRUN GLADA	4	18
SALSKRAK	10	1	BRUN KÄRRÖK	9	47
GRÅGÅS	7		BLÅ KÄRRÖK	6	19
ANSER-GÄSS	1320	1461	FISKGJUSE	2	3
BLÅSGÅS	1	1	LÄRFALK	1	
PRUTGÅS		1	PILGRIMSFALK	4	8
SNÖGÅS		2	STENFALK	4	21
KANADAGÅS	8	563	TORNFALK	1103	171
KNÖLSVAN	61	2	TRANA	1	
SÅNGSVAN	345	27	VATTNEBALL	1	
MINDRE SÅNGSVAN	2		SMÅF.L.-SUMPÖNA	1	
KUNGSÖRN	1	7	TOFSVIPA	1091	87

A R T	V Å R	H Ö S T	A R T	V Å R	H Ö S T
ST.-STRANDPIPARE	1	4	RÅKA	5	4
KUSTPIPARE		19	KAJA	27	139
LJUNGPIPARE	103	48	NÖTKRÅKA		2
ROSKARL	1		NÖTSKRILKA		102
ENKELBECKASIN	46	9	BLÅMES		52
STORSPOV	365	13	SVARTMES		12
SMÅSPOV	1		STJÄRTMES		42
MYRSPOV		49	DUBBELTRAST	3	1
SKOGSSNÄPPA	7	2	BJÖRKTRAST	39	1673
GRÖNBENA	9	29	TALTRAST		4
DRILLSNÄPPA	5	2	HÖDNINGETRAST	76	1735
SVARTSNÄPPA	1	4	KOLTRAST	8	7
GLUTTSNÄPPA	8	9	KUNGSFÅGEL		13
KUSTSNÄPPA	7	7	JÄRNSPARV	1	46
KÄRRSNÄPPA	2	135	ÅNGSP.IPLÄRKA	11	929
BRUSHANE		2	TRÄDP.IPLÄRKA		341
HAVSTRUT	1	1	HÖDSTR.P.IPLÄRKA		21
SILLTRUT	1	1	SÄDESÄRLA	65	734
GRÅTRUT	69	34	FORESÄRLA		1
FISKMÅS	158	45	GULÄRLA	17	653
SKRATTMÅS	1375	585	SIDENSVAN		6
SKRÄNTÄRNA		1	VARFÅGEL	3	10
FISK/SILVERTÄRNA	21	55	STARE	473	1610
SKOGSDUVA	18	9	GRÖNFINK	4	320
RINGDUVA	815	4540	STEGGLITS	2	24
JORDUGGLA		1	GRÖNSISKA	222	4123
TORNSVALA		366	HÄMPLING	1	325
STÖRRE HACKSPETT	2	7	VINTERHÄMPLING	151	1
MINDRE HACKSPETT	1	2	GRÅSISKA	732	2358
TRÄDLÄRKA	1		DOMERRE		33
SÅNGLÄRKA	676	1085	KORSNÄBB	15	41
BERGLÄRKA		1	BO/BERGFINK	5733	47225
LADUSVALA		2043	GULSPARV		157
HUSSVALA		195	SÄVSPARV	14	295
BACKSVALA		32	LAPPSPARV	2	10
KRÅKA	446	558	SNÖSPARV	287	5
			PILFINK		36